

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, „Bejaardencentrum Rijnzate”, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementenprijs f 10,- per jaar. Abonnementenprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

„Gaaf in door de enge poort”

Matth. 7:13-20.

Zeker, de Heere Jezus geeft ons de raad, in te gaan door de enge poort. Want u kunt ook gaan door de poort die wijd is en dan komt u op de weg die breed is. En het tweede dat ons voorgesteld wordt, is soms wel zo aantrekkelijk als het eerste. Maar het eerste is het beste, want die is tot zegen en zaligheid van hart en leven. En toch laat de Heere ons kiezen, om te weten wat er in ons hart leeft. Want de levende kiest de poort die eng is en de weg die nauw is, om met de Heere te leren leven, opdat het hart steeds inniger aan Hem verbonden zou worden. En die hinkt op twee gedachten, staat tussen ja en neen, kan als nog geen keus maken. Wil de zaak eerst nog eens grondig overdenken. Hij kan zichzelf voor het gaan door de enge poort nog niet ten offer brengen. Want hij kan de wereld met al haar begeerlijkheden nog niet van ganser harte verlaten. En begrijpelijk, daar de afsnijding van Adam en de inlijving in Christus hem niet dierbaar is geworden. Want dat hinken op twee gedachten doet hem staan tussen ja en neen. Daar hij er in zijn consciëntie van overtuigd is, dat het wel noodzakelijk is, maar het is hem niet dierbaar met de Heere te leven, daar hij het nieuwe leven der genade nog niet kent.

Maar die het nieuwe leven der genade kent, heeft de Heere hartelijk lief mogen krijgen. En dat gaat er niet uit, al wordt het enerzijds nog zo tel bestreden en anderzijds onderdrukt door het verdorven bestaan. Maar zij zijn in hun hart aan de Heere en Zijn dienst verbonden, om in Zijn wegen te mogen wandelen. En de poort die eng is en de weg die nauw is, leidt ten leven, wat het hart aantrekkelijk en dierbaar is geworden. Hij is de poort en de weg, Die het beveelt daardoor in te gaan. En dat sterkt het gemoed, om hopende op Zijn genade, met beslistheid des harten te gaan door de enge poort, om de schreden te richten op de weg die nauw is en ten leven leidt.

Maar voor de Heere Jezus was poort noch weg. Hij heeft door de diepte van de hel heen, onder vloek en toorn de poort aan de troon der genade geopend en de weg ten leven gebaad. Opdat het voor ons zou mogen zijn of worden, een drukken van Zijn voetstappen, die druipen van vettigheid, om Hem te volgen met een biddend hart. Want dat is noodzakelijk en dierbaar voor het gemoed, daar het is een gaan door die poort en op die weg met ons verdorven bestaan. En daarin is de bitterheid en boosheid van eigenrechtigheid en ongerechtigheid. Daar die beiden tegenstanders zijn van het leven met de Heere. Zodat alles, voorzover de Heere het toelaat, door hen in het werk gesteld wordt, om, was het mogelijk, het ingaan in het eeuwige leven te verhinderen.

De Heere Jezus is de Weg, die ten leven leidt, om die te zoeken en te vinden, daar Hij borgtochtelijk is ondergegaan in de duisternis der ongerechtigheid, om met Zijn Gode verheerlijkende offerande het leven en de onverderfelijkheid aan het licht te brengen. En vandaar is Hij door het zoekende hart, dat met veel duisternissen heeft te kampen, alleen te vinden aan het vloekhout des kruises, door het licht en de onderwijzingen van Zijn Geest. En al was Hem het komen tot

de Vader met Zijn offerande beloofd, zo moest Hij toch met Zijn gerechtigheid Zelf de weg banen tot het hart des Vaders, om altijd bij hem te zijn.

Het komen aan de voet van het kruis, door de onderwijzingen en werkingen van de Heilige Geest, is voor het innerlijke leven van grote betekenis. En dat, daar Hij door het hoofd te buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid, met Zijn offerande is gegaan tot Zijn God en Vader. Zodat de zondaar met de bekentenis de eeuwige dood verdiend te hebben, mag buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid. Het is door zijn liefde tot Gods rechtvaardigheid, dat het hart God en Zijn rechtvaardigheid hartelijk lief krijgt, met de bekentenis de eeuwige dood verdiend te hebben. En tot die innerlijke beleving kan het hart met de rechtzinnige belijdenis, dat we de eeuwige dood verdiend hebben, niet komen. En dan kan er ook niet op volgen, de innerlijke omhelzing van Christus in Zijn buigen voor Gods rechtvaardigheid, om met Zijn offerande te gaan tot de Vader, in het geloof dat door de liefde werkt. Men blijft er voor staan en weet niet wat de oorzaak daarvan is. Hoewel het hart, daar zij uit God geboren zijn, heilbegeerig uitzielt naar de omhelzing van de gekruiste Christus, om er door tot de Vader geleid te mogen worden. Terwijl u gelooft dat Christus uit liefde tot de rechtvaardigheid van Zijn God het hoofd borgtochtelijk heeft gebogen aan het vloekhout des kruises. En dat niet alleen om de zaligheid op grond van recht en gerechtigheid te verdienen, maar ook om die deelachtig te maken. Want de moordenaar die mocht buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid, heeft dat niet vanuit zichzelf gedaan met een geprangde consciëntie, doch door de liefde van Christus. En u bent toch ook door de liefde van Christus gekomen tot de onberouwelijke keus en de waarachtige bekering. En zo kunt u alleen door de liefde van Christus, leren buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid. Om Hem zo in Zijn borgtocht als geschenk van de Vader te omhelzen, om Zijn liefde daarin te mogen ontmoeten, tot versterking in het geloof en tot bevestiging in de staat der genade.

„Maar wacht u van de valse profeten, welke in schaapsklederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven.”

En hiermee is het duidelijk gezegd, voor welke profeten wij ons hebben te wachten. Het zijn valse profeten, die niet tot ons komen met de naakte werkelijkheid van des mensen diepe val in Adam. En van de volle waarheid, zoals die ons door God in de Waarheid is geschonken, willen zij niet weten. Zodat zij de innerlijke beleving van roeping, rechtvaardigmaking, heiligmaking en heerlijkmaking, door de dierbare werking van de Heilige Geest, gram zijn. Terwijl dat heil in de geestelijke kennis van Christus op Zijn leerschool gekend en geleerd moet worden tot beleving. Het is bij deze valse profeten een jagen naar de bloemhoven. Zij spreken niet van de beleving des geloofs die vrucht afwerpt tot verheerlijking van de Heere en tot zaligheid van het hart.

Waarop de Heere Jezus laat volgen: „Aan hun vruchten zult gij hen kennen.” En dat raakt de zuiverheid van de leer, die de heiliging van het leven ten doel heeft. Want het zijn grijpende wolven, die de kudde des Heeren zoeken te verslinden door het geestelijk leven, dat in Christus is, hen te

Van de Administratie

Met dank mochten wij de volgende giften voor ons blad ontvangen: via Ds. Slagboom f 25,- van N.W. die de Ontmoetingsdag niet kon bezoeken, via Ds. Blom f 25,- van C.E., vrije gift f 20,-, idem van fam. V. te A. f 50,-, aan overbetalingen abonnementsgeld f 29,-, totaal ontvangen f 149,-. Wie verblijdt ons een volgende maal? Verschillende bladen ontvingen wij weer retour, met de mededeling van de P.T.T.: vertrokken; daarom verzoecken wij nogmaals, adreswijzigingen ons tijdig toe te zenden.

Adm. Bewaar het Pand, adres: Bej. Centrum „Rijnzate” 1 - 08, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, giro 704350.

v.d.L.

onthouden, om hen te drijven naar de bloemhoven van de blote beschouwing, die de mens bedrogen doet uitkomen voor de grote eeuwigheid, om weg te zinken in de buitenste duisternis. Het zijn doornen zonder druiven en distelen zonder vijgen. Want een goede boom brengt goede vruchten voort en een kwade boom kwade vruchten. En hoewel de grond der zaligheid niet is in de vrucht, is het kenmerk van het genadeleven er wel in. De Heere Jezus zegt: „Ik ben de Wijnstok en gij de ranken, die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen.”

„Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen.” Want deze boom wortelt in de vette en vruchtbare grond van vrije genade. En dat dierbaar genadeleven is uit Hem, door Hem en tot Hem. En wat uit God geboren is zondigt niet. En vandaar is de genade van de Heere Jezus het hart zo dierbaar en onmisbaar, om er in op te mogen wassen en vruchten voort te brengen tot Zijn verheerlijking. Opdat anderen door hun godzaligheid voor Christus gewonnen mochten worden. Want een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen.

En nu kunt u het weten of u in Christus een goede boom bent, die goede vruchten voortbrengt. Want een goede boom die goede vruchten voortbrengt, komt er mee in aanbidding voor de Heere, om Hem daarin en daarmee te verheerlijken. En zulke bomen zuivert hij, opdat zij meer vrucht zouden voortbrengen. „Iedere boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.” Daar de vruchtbare werkingen van het Woord des Geestes niet gezocht werd, met de ernst der noodzakelijkheid. En daartoe heeft de Hovenier om de onvruchtbare vijgeboom een geul gegraven en mest gelegd, opdat hij vrucht zou voortbrengen, al moest hij vanwege zijn onvruchtbareheid in het vuur geworpen worden. Maar hij is een vruchtbare boom geworden en heeft tot de roem van Gods genade toen nog een plaats verkregen in het Hof der hoven. „Zo zult gij dan dezelve aan hun vruchten kennen.”

Soest

R. Kok

Van de redactie

Filemon. We zouden nog een vervolg geven van de inhoudsopgave van het boek van Ds. Van der Ent, waarin worden opgenomen de artikelen, die hij in ons blad schreef over de brief aan Filemon. Hier volgen dan weer tien opschriften: 11. Bidden, 12.Zonder ophouden, 13. Mogen onbekeerden ook bidden?, 14. Wat gebeurd is en gebeuren moet, 15. Geloof en liefde, 16. Strijd, 17. Gemeenschap,

18. Wasdom, 19. Vreugde, 20. Liefdebetoon. Men kan zich bij mij opgeven voor bestellingen op het boek, schriftelijk, telefonisch of mondeling.

School voor Dundas en Hamilton. We ontvingen weer een gift van f 50,— voor de school, waarvoor onze hartelijk dank.

Fam. A. Hartelijk dank voor uw brief en uw gift voor Bewaar het Pand. Het deed ons goed uw brief te lezen.

B.

PERSONALIA

1. Ds. R. Kok. Op 13 oktober j.l. heeft onze mede-redacteur de leeftijd van 90 jaar bereikt. In september stond hij 65 jaar in het ambt van dienaar des Woords. In al die jaren heeft hij bijna zonder enige onderbreking mogen arbeiden. Tot voor kort was hij nog in actieve dienst, maar nu is hij emeritus, uitgediend. Hij preekt niet meer, hij schrijft geen artikelen meer voor ons blad. Maar hij behoort nog bij ons. Hij staat nog onder de medewerkers aan ons blad vermeld en dat willen we zo houden. Aan zijn grote activiteit is het te danken, dat we nog steeds meditaties van zijn hand kunnen plaatsen. Al moest Ds. Kok met velerlei arbeid stoppen, wat gezien zijn zeer hoge leeftijd begrijpelijk is, leeft hij toch nog van harte met ons mee en het doet hem altijd goed, wanneer we af en toe een bezoek bij hem brengen.

We willen ook op deze wijze namens de redactie en de hele lezerskring hem en zijn echtgenote van harte gelukwensen met deze gedenkwaardige dag en hun samen van harte toewensen, dat de Heere het ook verder in de avond van hun leven wel moge maken en moge vervullen:

*In hunne grijze dagen
Blijft hunne vreugd gewis;
Zij zullen, groen en fris,
Gewenste vruchten dragen;
Om, met verheugde monden,
Te roemen 't recht hun Gods.
In Hem, hun vaste rots,
Is 't onrecht nooit gevonden.*

Ps. 92 : 8 gew.

2. Ds. en Mevr. Van Leeuwen. Zoals uit de advertentie in ons blad blijkt mogen zij met hun kinderen vandaag gedenken, dat het veertig jaar geleden is, dat zij in het huwelijk traden. Lief en leed was in de jaren die achterliggen hun deel, maar de Heere heeft hen in Zijn goedheid samen nog gespaard.

D.V. volgt op 27 oktober a.s. nog een andere gedenktag, want dan is het veertig jaar geleden, dat Ds. Van Leeuwen door Prof. van der Meiden in het ambt werd bevestigd.

Ds. Van Leeuwen is van het begin af medewerker aan ons blad geweest. Hij heeft er al heel wat artikelen voor geschreven en is nog steeds actief voor Bewaar het Pand werkzaam.

We willen op de huwelijksdag het bruidspaar als commissie van redactie mede namens onze lezers van harte feliciteren. De Heere moge een goede dag geven en hen verder samen met hun kinderen nog sparen en rijk doen delen in Zijn trouw en goedertierenheid. En op de huwelijksdag moge het leven in hun harten:

*Loof, loof de HEER, mijn ziel, met
alle krachten;
Verhef Zijn Naam, zo groot, zo
heilig t'achten.
Och of nu al, wat in mij is, Hem
preez!
Loof, loof mijn ziel, de Hoorder
der gebeden;
Vergeet nooit één van Zijn welda-
digheden,
Vergeet ze niet; 't is God, Die z'u
bewees.*

Ps. 103 : 1.

B.

DE DORDTSE LEERREGELS Les 46

HOOFDSTUK III/IV.
Artikel VIII.

„Doch zovelen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in Zijn Woord, wat Hem aangenaam is, namelijk, dat de geroepen tot Hem komen. Hij belooft ook met ernst allen, die tot Hem

komen en geloven de rust der zielen en het eeuwige leven.”

We hebben al opgemerkt, dat de D.L. zijn gekomen tot de behandeling van de HEILSORDE, waarin de eerste schakel is de ROEPING.

Duidelijk heeft zij in 't licht gesteld de totale verdorvenheid van de mens tegenover de dwaalleer van de remonstranten.

Nooit zal de mens door en van zichzelf enige goede vrucht voortbrengen. Daartoe is noodzakelijk de krachtadige wederbarende kracht van de Heilige Geest. Maar..... dat doet Hij **middellijk** door de verkondiging van het Evangelie naar Gods Woord en onze Heidelbergse Katechismus, Zondag 25 vr. 65. Het is de verkondiging van de „verborgenheid van Zijn wil”, die in het Oude Testament aan weinigen ontdekt is en aan meer mensen in het Nieuwe Testament is geopenbaard, zoals artikel VII aangeeft.

De bekendmaking van die openbaring van Gods wil tot zaligheid van zondaren is in het Nieuwe Testament ruimer dus gesteld dan in het Oude Testament. Want Christus heeft Zijn discipelen opgedragen, het Evangelie te verkondigen aan **alle** volken. Dat is dus ook aan heidenen.

Zo wilde God, dat aan **ieder** volk en aan **ieder** mens het Evangelie zou gebracht worden.

Vele volken hebben het Evangelie nog **niet** gehoord. Daarom is het zendingswerk noodzakelijk onder de heidenen.

Dit was ook gebonden op het jeugdig hart van dat slavinnetje, in de dienst van Naäman's vrouw. Zij mocht haar meester heenwijzen naar de profeet van Israël en in hem naar de God van Israël, tot diens genezing. Ook zal eens de WEDERKOMST van Christus eerst dan plaats hebben, als het Evangelie alle volken zal zijn verkondigd.

Welnu, zo is het enerzijds een heerlijke taak, welke de kerk heeft, maar het is ook voor **ons**, die onder het Evangelie mogen verkeren, een zeer onderscheiden en groot **voorrecht** ! Zijn wij beter ? O neen ! Het is onverdiend. Hoe lang moogt u er al onder verkeren ?

Waar heeft het u gebracht ?

Het is daarom zulk een verwaardiging om onder die Evangelie-verkondiging gebracht te zijn en er onder te mogen verkeren, omdat „God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in zijn Woord, wat Hem aangenaam is, namelijk, dat de geroepen tot Hem komen.” „Ernstig en waarachtiglijk” !

Ja, want er is een eeuwigheid aan verbonden: een „eeuwig wel of een eeuwig wêe”

Het „ernstiglijk” en „waarachtiglijk” wijzen op de BEWOGENHEID Gods. Want God heeft geen lust in de dood des goddelozen, volgens Ezechiël 33 : 11.

Wanneer de Heere zondaren door middel van Zijn Woord roept, dan **meent** God dat. Wat ? Wel, het behoud van de zondaar.

Ja, maar dan toch het behoud van de **UITVERKOREN** zondaar !

We hoorden eens iemand 't alzo stellen. Men legde deze mening er in. En velen met hem. Maar berust deze gedachtegang niet op „veronderstelling” ? Ja, dat doet men ook bij de doop. D.w.z. dat men kinderen doopt op grond van veronderstelde „uitverkiezing”. Daartoe moet men wel komen om namelijk dit standpunt te kunnen handhaven.

Iets anders is, dat alleen de uitverkorenen zullen delen door wederbarende genade in de DEELACHTIGMAKING van Gods beloften. Maar de aanbidding van het heil door de bekendmaking van het Evangelie geldt een ieder, tot wie het Evangelie komt. Dat is dus de **UITWENDIGE** zijde van deze roeping door het Evangelie.

En God **meent** dit.

Hij verklaart het zelfs met **ede**: „Zo waarachtig als Ik leef !”

Ja, onze vaders belijden: „Het is Gode **aangenaam**”, namelijk, dat de „geroepen tot Hem komen.”

O ! Hebt u daarvan wel eens iets mogen beseffen, lezer(es) ? Bent u er onder weggezonden vanwege het grote onderscheid, dat de Heere met ons maakt boven de heidenen, die nog niet van het Evangelie gehoord hebben ? Waarom wij wèl ? Ja, „Doch zovelen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden **ernstiglijk** geroepen.”

Stond Jezus eens niet wenend voor Jeruzalem, toen Hij deze ontroerende woorden uitsprak: „Och, of ge ook bekendet, ook nog in deze uw dag, hetgeen tot uw vrede dient !”

Onze vaders bedoelen met dit „ernstiglijk”, dat God zulks **meent** !

En dat wordt door de remonstranten juist betwist.

Zij redeneren aldus:

Wanneer God in Zijn Woord roept tot geloof en bekering, maar dat Hij dit geloof en die bekering niet geeft ondanks het feit van de aanbidding van het heil, dan strijdt dat met elkaar. Met eerbied gezegd - alzo men meent: houdt God dan niet een slag om Zijn arm met dit aanbod ? En is zulks dan geen „geveinsdheid” ?

Ach, wanneer wij, mensen, onze menselijke maatstaven aanleggen om Gods doen te begrijpen en te verklaren, dan denkt de mens nog wel meer critiek tegen Gods raad te kunnen aanbrengen. Maar wat schrijft de apostel in Romeinen 9 : 19 en 20 ?

„Gij zult dan tot mij zeggen: wat klaagt hij dan nog ? Want wie heeft Zijn wil wederstaan ? Maar toch, o mens, wie zijt gij, die tegen God antwoordt ? Zal ook het maaksel tot Degene, Die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt Gij mij alzo gemaakt ?”

O, God **meent**, wat Hij zegt ! Maar dat hangt niet af van de uitkomst ervan. Ook hangt de ernst van Gods beloften niet af van onze aanvaarding derzelve. Dit geldt ook van God's **bedreigingen**, welke Hij geeft bij Zijn beloften.

Och, hield men zich aan Schrift en belijdenis ! „Doch zovelen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen.” Met dit ernstiglijk roepen door het Evangelie maakt God Zich anderzijds ook vrij van de mens. Men zal nooit kunnen zeggen: Heere, ik heb 't niet geweten.

Neen ! Het is de **onwil** van de mens. Heeft de Heere Jezus niet Zelf gezegd tot de farizeën: „En gij wilt tot Mij niet komen, opdat ge het leven moogt hebben.”

En dit geldt ieder, die op zo grote zaligheid geen acht geeft. Zullen eens diè niet met dubbele slagen geslagen worden ?

Nog eens ! Neen, het is van God geen geveinsdheid, met eerbied gezegd, wanneer Hij wèl allen roept door het Evangelie, maar het geloof alleen de uitverkorenen schenkt. Want het geloof is een „gave Gods”. (Efeze 2 : 8.)

Het oprechte geloof is vrucht van de wederbarende werking van de Heilige Geest.

Welnu ! Daarom moet de **UITWENDIGE** roeping of beter: de uitwendige zijde van Gods roeping door het Evangelie, worden een **INWENDIGE**, krachtadige roeping. En deze geschiedt door „Woord en Geest”.

Het is de Heilige Geest, Die het Woord komt toe te passen aan het hart van de zondaar. En deze inwendige roeping is „onberouwelijk”. Rom. 11 : 29.

Neen ! De aanbidding van de zaligheid in het Evangelie tot allen bedoelt daarom niet, tot de gemeente te zeggen: „Je kunt dan ook jezelf bekeren en door jezelf geloven”. Helaas ligt dat wel eens opgesloten in het sterke aandringen van de **eis** der bekering, al zegt men rechtzinnig, dat de mens zichzelf niet kan bekeren. (Over het wegschillen achter de onmacht om te geloven en zich te bekeren hebben we 't gehad in onze verhandeling van de D.L.)

Neen ! De prediking dient duidelijk aan te geven, wat Gode **AANGENAAM** IS, namelijk, dat de geroepen tot Hem komen. En in het Evangelie belooft God ook met ernst allen, die tot Hem komen en geloven de rust der zielen en het eeuwige leven, zo lezen we in ons artikel.

Christus verzekert ook aan hen, die tot Hem komen: „En die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.”

„Die tot Hem komen”.

Dat houdt dus in, dat wij **ver** van God zijn wegens onze diepe val en onze natuur-staat. O, hoe groot is onze onwil en onze afkerigheid van het Evangelie ! We zijn in feite vijanden van onze zaligheid. Want hoe lang heeft de Heere al geroepen en staan kloppen op de deur van ons gesloten hart. Ook dat kloppen getuigt ervan, dat wij God buiten de deur van ons hart hebben gesloten. Zijn we dan niet waardig, dat God voor eeuwig onze deur had voorbijgegaan ?

Onze bekering is Gode aangenaam. O, smee Hem: „Heere, bekeer **GIJ** mij, zo zal ik bekeerd zijn.” Heeft de Heere ergens in Zijn Woord **verboden**, zò tot Hem te komen ?

Ja maar, zo zult u mogelijk nog weer vragen, Gods beloften zijn toch alleen voor de uitverkorenen ?

O zeker, er zijn beloften voor de uitverkorenen. „Uw brood zal zeker en uw water gewis zijn.” (Jes. 33 : 16)

Hij belooft de treurenden vanwege hun zonden: „Sieraad voor as en vreugde die voor treurigheid en een gewaad des lofs voor een benauwde geest.” (Jes. 61 : 3)

Maar Gods Woord geeft ook duidelijk aan, dat er beloften zijn voor onbekeerden. Ezech. 36 : 26: „En Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen en zal u een vlees hart geven. En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u.” Dit getuigt de Heere van „het huis Israëls”. En schrijft Lukas niet in zijn „handelingen der apostelen” in hoofdstuk 2 : 39: „Want u komt de belofte toe en uw kinderen en allen, die daar verre zijn, zovelen als er de Heere onze God toe roepen zal.”

Nog eens, de aanbidding van het heil is van Gods zijde ernstig gemeend. Maar daarin ligt niet de belofte, dat Hij ook het geloof zal schenken of niet. Dat behoudt God ZICH-ZELF voor in Zijn vrijmacht. Aldus Prof. Bavinck in zijn dogmatiek d.l. 4. Zo komen we dus hiermede weer terecht in Romeinen 9.

Welnu, nog eens alles samengevat: heilige de Heere die kostelijke aanbidding van Zijn heil aan het hart, gel. lezer(es)! Och, dat we niet blijven staan bij het aanbod van zaligheid als zodanig, maar dat we ermede werkzaam mochten worden aan de Troon der genade! Smeek, om zulk een „vermoeide en beladen” te mogen worden, aan wie Christus belooft: „En Ik zal u rust geven.”

Dr.

v.L.

PINKSTERGEEST EN PINKSTERBEWEGING (7)

Uit hetgeen we hiervoor in het kort even aanstipten, blijkt duidelijk, dat in heel wat Pinkstergroepen de oude dwalingen in een nieuw jasje weer worden binnen gehaald. Hoe eenzijdig, maar ook hoe misleidend met de Schrift wordt omgesprongen blijkt uit de gehouden actie voor gebedsgenezing van Hans Koornstra van 11 - 18 aug. 1979 in Den Haag. Wij hebben kunnen lezen, dat tijdens zijn „prediking” of na zijn gebed de merkwaardigste wonderen gebeuren. Zelfs benen groeien weer aan, krukken, rolstoelen worden overbodig, aldus Koornstra. Wat moeten wij hiervan nu denken? Toen wij dit vernamen, lazen we juist in een dagboekje: Zij die Gods Woord schenden, terwijl zij voorgeven het te verkondigen, zijn zóver van de opbouw der gemeente van Christus, dat zij haar het grootst denkbare nadeel toebrengen. Mogen wij dit nu in verband brengen met deze actie? Want het is een ernstige beschuldiging. Gods Woord zegt: Als goede uitdelers der menigsterlei genade Gods. Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden Gods; indien iemand dient, die diene als uit kracht, die God verleent (1 Petr. 4 : 10, 11). En we moeten ons toch in alle ernst afvragen: zijn het de woorden Gods, die Koornstra spreekt? Op een bandje, opgenomen 11/8 in het Congresgebouw in Den Haag, zegt Koornstra o.a.: „Als God Zijn kracht en Zijn macht kon openbaren als Zijn wil voor 100% zou kunnen gebeuren, dan ging niemand met zonden beladen naar huis..... Als God Zijn macht ten volle kon openbaren op deze wereld, dan zou er geen ziekte meer bestaan.” Ook uit het verdere van zijn preek blijkt, dat God niet alléén Zijn macht kan openbaren, want Hij heeft een tegenstander, de duivel, die rondgaat als een briesende leeuw. In wezen leert Koornstra een machteloos God, Die gedeeltelijk afhankelijk zou zijn van satan. En nu is het waar, de overste der wereld heeft veel macht, maar Christus is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Spreken we over Gods macht, dan is dit GODS ALMACHT. God is door niets buiten Hem beperkt. Hij kan uitwerken wat Hij wil, alle macht, alle kracht, vermogen en sterkte is van God. Het kwaad is er niet buiten Gods wil en besluit. Toelating Gods van het kwaad is niet een ledig aanzien Gods, zoals de Remonstranten en Pelagianen leren. Deze oude dwaling in Koornstra's betoog vindt men hier weer terug. Wat ook de satan uitvoert, God houdt het roer in handen, zegt Calvijn. Hij doet dit om satan's pogingen en die van de mens te richten tot het ten uitvoer brengen van Zijn oordelen.

Van oordeel, van straf óp en doorwerking van de zonden, van erfschuld, een toerekening van de schuld aan al de nakomelingen van

Adam (Rom. 5 : 12) wil Koornstra niets weten. God wil alleen het goede. Hij is tegen de ziekte en voor de gezondheid, zegt Koornstra. Maar leert David ons niet, toen hij zijn zonden verzeeft, dat Gods hand dag en nacht zwaar op hem was (Ps. 32), dat God zijn benen verbrijzeld had? (Ps. 51). Ook Job had het goede, maar ook het kwade van God ontvangen. God had gegeven en genomen. Uit het boek Job blijkt verder, dat de satan niets kan doen buiten Gods wil en dan nog op zekere tijd en naar de beperking, die God de duivel stelt. Zegt het Woord niet in de Klaagliederen, dat God Jeremia een loerende beer was geworden enz. (Klaagl. 3 : 1 - 17).

Tenslotte spreekt ook het N.T. van kastijdingen, b.v. Hebr. 12 : 6: die de Heere liefheeft kastijdt Hij en Hij geeselt een iegelijke zoon, die Hij aanneemt. En dit missen we nu zoveel in dit soort samenkomsten, dat de Heere heilig en rechtvaardig is en naar Zijn heilig recht de zonde straffen moet en de oordelen een gevolg zijn van onze aangeboren en dagelijkse zonden. Dat God de Zijnen beproeft gelijk het zilver. Op de vraag, waarom God, Die zo goed is, het toelaat, dat b.v. duizenden van honger sterven, antwoord Koornstra, dat God vanwege de satan Zijn macht niet alleen kan openbaren. En daarom leert Koornstra een machteloze God, die a.h.w. van de duivel afhankelijk is en Zijn raad en wil niet ten volle kan uitvoeren. Een troosteloze prediking voor de Kerke Gods, die door de bange wereldweeën toch een eeuwige rust tegemoet gaat. Want onze zonden maken scheiding tussen God en onze ziel. De moordenaar mocht door genade belijden: Wij toch rechtvaardiglijk enz. en daar leren al Gods kinderen iets van verstaan n.l. dit: Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan wat kwaad is in Uw oog, opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten. Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig. Genade wordt pas als genade beleefd, als we Gods heilig recht erkennen en de dood hebben leren schrijven op al onze werken.

A.B.

BIJ BROOD EN BEKER

2

Drs. K. Exalto schrijft over: Het avondmaal bij Luther.

Uit de Inleiding van zijn artikel halen we het volgende aan:

Wij zullen mogen veronderstellen dat het algemeen bekend is dat in de 16e eeuw de wegen der grote hervormers uiteengegaan zijn dank zij een verschillend inzicht in de leer van het avondmaal. Hoevele pogingen er ook door sommigen van hen in het werk zijn gesteld de verschillen te overbruggen, zij slaagden slechts gedeeltelijk, en in sommige gevallen slechts tijdelijk. Elk der hervormers heeft daaronder geleden. Dat geldt vooral van Bucer, de hervormer van Straatsburg en van Calvijn, de hervormer van Genève. Zij vooral hebben, elk op eigen wijze, getracht bruggen te leggen; enerzijds naar de kant van Luther en anderzijds naar de kant der zwinglianen. Het heeft hen diep gesmart dat zij daarin slechts zo gebrekkig slaagden. Dergelijke onophoudelijke en zeer intensieve pogingen als Bucer en Calvijn in het werk hebben gesteld om te komen tot eenheid in de leer van het avondmaal, treffen wij niet aan bij Luther. Minder dan Bucer en Calvijn had hij een oor om te luisteren naar anderen. Hij bleef strak op zijn stuk staan. Wij kunnen met de beste wil hem een zekere halsstarrigheid niet ontzeggen. Mogelijk heeft bij hem daarin meegespeeld de wetenschap dat hij, wat ook op de feitelijkheid berustte, de eerste onder de hervormers was. En natuurlijk was het ook zijn rotsvaste overtuiging dat alleen zijn inzicht in het avondmaal het enig juiste was. Toen het eenmaal de hervormers zelf niet lukte op dit punt tot elkaar te komen, lukte het bijna vanzelfsprekend hun volgelingen daarna ook niet. Trouwens, de wil zelf begon te ontbreken. De posities verstrakten zich. De dogmaontwikkeling ging voort. De eigen accenten werden steeds zwaarder gelegd. Tenslotte raakte men elkaar zo goed als geheel uit het gezicht kwijt. Men kreeg enerzijds de lutherse en anderzijds de gereformeerde orthodoxie. De avondmaalsleer werd tussen beide groepen een schibboleth.

Na de inleiding handelt Drs. Exalto over:

1. De ontwikkeling van Luthers avondmaalsleer, geeft hij 2. Samenvatting van Luthers avondmaalsleer en schrijft hij over 3. Luther over het gebruik van het avondmaal.

Een vermaning en aansporing - aldus Exalto - is nodig, zegt Luther, opdat men zulk een grote schat die dagelijks onder de christenen wordt gebruikt en bediend, niet veronachtzaamt. Degenen die christenen willen zijn moeten bereid zijn dit hoogwaardig sacrament vaak te ontvangen. Luther laakt dan vervolgens de luiheid en traagheid van de grote menigte van het kerkvolk die, nu het bevrijd is van dwang en bevelen, laks is geworden. Er zijn er, zegt hij, die soms één, twee of drie jaar of langer niet aan het avondmaal deelnemen, alsof zij zulke sterke christenen zijn dat zij dit niet nodig hebben. Maar ook andere gevallen noemt Luther. Hij zegt: Er zijn er ook die zich laten afhouden en terugschrikken, omdat wij geleerd hebben, dat niemand moet toetreden als hij geen honger of dorst voelt, die hem ertoe drijft. Luther wil zeggen: En dat is juist onze bedoeling niet geweest. Sommigen zeggen, dat het vrij staat en het avondmaal niet nodig is, en dat het genoeg is dat zij gelovig zijn. Nu is het waar, zo gaat Luther verder, wat wij gezegd hebben, dat men vooral niemand ertoe drijven of dwingen moet, opdat men niet aan een nieuwe zielemoord zich zal schuldig maken. Inderdaad vindt men in de preken van de jonge Luther herhaaldelijk de vermaning zich niet tot het avondmaal te laten pressen door enig gebod van mensen. Thans, in 1529, heeft hij intussen ontdekt dat men ook misbruik heeft kunnen maken van zijn woorden. Vandaar zijn nu krasse uitspraak: „Maar dit moet men toch weten, dat zulke mensen niet voor christenen gehouden mogen worden, die zich zo lang van het avondmaal verre houden en er zich aan onttrekken”. En dan volgt de treffende uitspraak: „Want Christus heeft het niet daarvoor ingesteld om het als een schouwspel te bekijken, maar aan zijn christenen geboden om het te eten en te drinken en Hem te gedenken”. Als wij echte christenen zijn, zo vervolgt hij, en het sacrament in hoge waarde houden, zullen wij ons uit eigen beweging ertoe gedrongen weten. De eenvoudigen en zwakken echter, die toch ook graag christenen willen zijn, moeten ertoe aangespoord worden. Zij zullen moeten bedenken de nood, die hen ertoe zou moeten uitdrijven.

Drs. Exalto wijst er verder op, dat Luther in het gebod Gods de eerste noodzaak ziet tot deelname aan het heilig avondmaal, maar dat ook Gods belofte tot deelname moet bewegen en in de derde plaats dat christenen dat moeten doen terwille van zichzelf, terwille van de nood waarmee zij belast zijn. De schrijver haalt uitspraken uit preken van Luther aan en besluit zijn artikel als volgt: Ook ten aanzien van het avondmaal en het gebruik daarvan handhaafde hij het sola fide. Maar deze fides, dit geloof, was hem een levend geloof, een werkzaam geloof, een geloof dat niet enkel bestaat in een verstandelijk voor waar houden, maar dat aangevochten wordt, gepaard gaat met oprecht berouw van zonden en met hartelijke verlangens naar Gods genade in Christus. In hetgeen Luther over het avondmaal geleerd heeft liggen elementen die voor héél de kerk der Reformatie onopgeefbaar zijn, en onvergankelijke waarde hebben, maar van hetgeen Luther geleerd heeft met betrekking tot het gebruik van het avondmaal geldt dit in nog sterker mate. Hierin is hij een waar doctor Ecclesiae, leraar der gehele kerk.

Dr. W. Balke schrijft over: De avondmaalsleer van Zwingli. Hij doet dit in enkele paragrafen: 1. De eigen ontwikkelingsgang van Zwingli, 2. Het godsdienstgesprek te Marburg (1529), 3. Het eigen karakter van Zwingli's avondmaalsleer en 4. De praktijk van het heilig avondmaal.

Hij meent, dat het oordeel van Calvijn over Zwingli te scherp en zijn beoordeling onjuist geweest is.

Dezelfde schrijver leverde ook een uitvoerig artikel, getiteld: Het avondmaal bij Calvijn. Daarbij heeft hij de volgende hoofdingeling: 1. Calvijns avondmaalsleer, 2. Calvijns avondmaalsstrijd en 3. Calvijns avondmaalspraktijk.

Aan het einde van dit artikel schrijft Dr. Balke:

Het kenmerkende voor de avondmaalsviering voor Calvijn is gelegen in de bewoording

van het sursum corda: de harten omhoog. Hier is het eigenlijke niet. De tekenen en zegelen van brood en wijn nodigen ons onze harten opwaarts in de hemel te verheffen waar Christus Jezus is. Geen aanbidding van de elementen, ook geen verachting van de elementen. Het is een gebod van Christus. Prachtig schrijft Calvijn in zijn Korinthe commentaar: „Nu, deze gemeenschap aan het lichaam des Heeren, welke ik zeg, dat ons in het avondmaal gegeven wordt, vereist geen plaatselijke tegenwoordigheid, noch nederdaling van Christus, noch zijn oneindigheid, noch iets dergelijks. Want omdat het avondmaal een hemelse handeling is, zo is het volstrekt niet ongerijmd dat Christus in de hemel blijvend, door ons ontvangen wordt. Want dat Hij Zichzelf aan ons meedeelt, dat geschiedt door de verborgen kracht van de Heilige Geest, waardoor de dingen, die naar de plaats wijd van elkaar zijn, niet alleen verzameld, maar ook samen tot één verenigd worden. Maar opdat wij aan deze gemeenschap deelachtig zijn mogen, moeten wij tot de hemel ons verheffen. Hier moet dan ons het geloof te hulp komen, omdat alle zinnen van het vlees bezwijken. Als ik zeg „geloof” zo versta ik niet allerlei mening, die op menselijke verdichtsel steunt, zoals velen dikwijls van het geloof roemend, grotelijks in dit stuk dwalen. Hoe dan? Gij ziet brood en niets anders: maar gij hoort, dat het een teken van het lichaam van Christus is: twijfel niet, dat door de Heere vervuld wordt, wat de woorden doen horen, te weten, dat het lichaam, dat gij niet ziet, u een geestelijk voedsel is. Het schijnt ongelofelijk, dat wij door het vlees van Christus gevoed worden, dat zo ver van ons verwijderd is: bedenkt, dat het een verborgen en wonderlijk werk van de Heilige Geest is, dat gij niet met de maat van uw verstand behoort te meten..... laat Hem in zijn hemelse glorie blijven en heft uw hart daarheen op, opdat Hij u vandaar zijner deelachtig make”.

Hiermee is de tijd van de reformatie afgehandeld en komt er een andere periode. Het artikel dat nu volgt is van de hand van Dr. T. Brien, maar dat moet wachten tot de volgende keer.

B.

DE VERHOUDING WEDERGEBOORTE EN GELOOF 1.

We kunnen niet zeggen, dat in onze tijd sterke nadruk gelegd wordt op de wedergeboorte. Integendeel. Eerder kunnen wij spreken van een schuwen van de term wedergeboorte. Men spreekt veel meer en bij voorkeur over het geloof! En, inderdaad, is het geloof zeer belangrijk. Daar staat of valt zelfs alles mee! „Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen”. Hebr. 11: 6. En Paulus zegt: „Al wat uit het geloof niet is, dat is zonde”. Rom. 14: 23b.

Maar de vraag is: wat versta je onder geloof.

Want met het geloof kun je alle kanten op. Er zijn immers zoveel vormen van schijn geloof. Denk aan de gelijkenis van de zaaier. Matth. 13. En nu zou je verwachten, dat zij, die zo sterke nadruk leggen op het geloof, graag spreken over de gelijkenis van de zaaier! Maar niets is minder waar. Ook die schuwen ze. Ach, zeggen ze, daar is maar één geloof. En dat is nog waar ook. Maar heb ik dat ware geloof? Och, daar moet je het maar niet te veel over hebben. Daar zijn mensen, die hun leven lang zich afvragen: hoor ik er wel bij?; ben ik wel een kind van God? En deze mensen komen nooit toe aan de verlossing, laat staan aan de dankbaarheid. Wat liggen die mensen toch te tobben. Wat maken ze het zich toch moeilijk. We zijn erfelijk belast door de nadere reformatie. Gooi heel die erfenis van onze vaders overboord. Weg er mee. Je moet het evangelie geloofwaardig maken voor de wereld. (Het zou er treurig uitzien als wij dat moesten doen!). Men wil een frisse prediking. Alstublieft geen klaagtoon. Geen ochties en achies!

Op deze wijze heeft men de ergernis uit het evangelie weggenomen. In de prediking wordt de mens niet uitgekleeft! Het geloof wordt niet gepredikt als een gave Gods, maar als een daad van de mens. Het eigenaardige is dat als je met hen spreekt, ze beslist niet ontkennen dat het geloof een gave Gods is. Het is een kronkelredenering. Eerst gaan ze zelf geloven en dan zeggen ze: dat heeft God gewerkt. In de verwerving van het heil is men rechtzinnig, maar in de toepassing van het heil remonstrants! Al zullen ze dat niet toegeven!

Het grote gevaar van spreken over het geloof los van de wedergeboorte is de veralgemeening. Als het kostelijke van het snode niet meer onderscheiden wordt, krijg je dat. Men gaat er vanuit, dat ongeveer heel de gemeente bekeerd is. Hoe vaak hoor je niet een ambtsdrager in het gebed zeggen, wanneer er iemand uit de gemeente in het ziekenhuis ligt: „dat deze weg van druk hem of haar maar nader en nauwer aan de Heere mag verbinden”.

En dat doet men voor elk willekeurig gemeentelid. Maar bij niemand van nature is er een verbinding met God. Alleen bij Zijn volk. In het gebed behoort gevraagd te worden of de Heere deze moeilijke weg wil gebruiken tot bekering. En ik zeg niet, dat dit altijd bewust gedaan wordt, maar zo wordt wel de vervlakking in de hand gewerkt!

Er zijn er die waarschuwend de vinger omhoogsteken en zeggen: je mag de wedergeboorte niet verzelfstandigen! Nu, dat is zeker waar. Je mag de wedergeboorte inderdaad niet los zien van het geloof. Maar eerst nog een vraag: mag je het geloof wel verzelfstandigen? Evenmin! Ook het geloof mag je niet los zien van de wedergeboorte. Het wortelt zelfs in de wedergeboorte.

Maar op dit punt zijn de meningen verdeeld. Hier gaan de wegen uiteen. Hieruit zijn m.i. de verschillen te verklaren in onze kerken. Hoe is de verhouding wedergeboorte en geloof? Zoveel is wel duidelijk dat we ze niet

los van elkaar mogen zien. Maar is er een tijdsvolgorde? Eerst de wedergeboorte en dan het geloof? Of is er eerst het geloof en daarna de wedergeboorte? Velen in onze dagen zeggen: het laatste. Zij verwijzen naar artikel 24 van onze Ned. Gel. Bel. Ik citeer: „Wij geloven, dat dit waarachtig geloof, in de mens gewrocht zijnde door het gehoor des Woords Gods en de werking des Heiligen Geestes, hem wederbaart en maakt tot een nieuwe mens en doet hem leven in een nieuw leven, en maakt hem vrij van de slavernij der zonde”. Hier wordt dus inderdaad gesproken over wedergeboorte door het geloof. Maar hier gaat het in dit artikel over de heiligmaking. Dogmatisch uitgedrukt: over de wedergeboorte in ruimere zin!

Nu wordt in de Heilige Schrift zeer zeker ook gesproken van wedergeboorte in ruimere zin. In de zin van heiligmaking. Ik denk aan, om iets te noemen, 1 Joh. 2: 29. Daar getuigt de apostel Johannes, dat de wedergeboorte (hij spreekt van een geboorte uit God, zakelijk komt dat op hetzelfde neer) zich manifesteert in het doen van gerechtigheid.

Calvijn brengt de wedergeboorte in nauw verband met de boetvaardigheid. En dan spreekt hij over een wedergeboren worden door het geloof. Hij heeft daar een heel hoofdstuk aan gewijd in zijn Institutie. III/III. Calvijn beschouwt in dit hoofdstuk de wedergeboorte in de ruimere zin van het woord. Later is de engere opvatting van de wedergeboorte steeds meer op de voorgrond getreden, waarvan de inhoud was de „instorting” van het nieuwe leven in het hart. Is er bij Calvijn reeds iets van deze latere visie te bemerken? Wij letten daartoe op de verklaring van Joh. 1: 12, 13. De evangelist zegt in deze verzen, dat die geloven, uit God geboren zijn. Hieruit volgt, dat het geloof een vrucht is van de geestelijke wedergeboorte. Calvijn zegt dan: De evangelist schijnt ten onrechte de wedergeboorte eerder te stellen dan het geloof, aangezien zij veeleer een gevolg is van het geloof. Beide stemmen echter heel goed overeen, omdat wij ook door het geloof het onvergankelijk zaad ontvangen, waardoor wij tot een nieuw en godzalig leven herboren worden. Het geloof zelf is echter reeds een werk van de Heilige Geest. Het geloof is dus in verschillende opzichten een deel van onze wedergeboorte. Dat de Geest immers onze geest verlicht, behoort reeds tot onze vernieuwing. Op deze wijze vloeit het geloof uit de wedergeboorte voort als uit een bron.” Uit deze verklaring blijkt dus dat Calvijn ook een wedergeboorte tot het geloof gekend heeft.

Noordeloos

Ds. P. Beekhuis

Dit is het eerste gedeelte van een inleiding, die al eerder in een paar bladen werd opgenomen. We achten het van belang, dat ook onze lezers, voorzover ze dat al niet hebben gedaan, er kennis van nemen. Ds. Beekhuis stelde zijn referaat daarvoor spon-taan ter beschikking.

B.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (57)

14. Het tweede bezoek van Mr. Bourne (3)

Er waren er vandaag achttien om mij te horen en ik voelde diep het gewicht dat op mij gelegd is om hen te onderwijzen. Ze vertellen mij veel dingen. Mevr. Morris is voortdurend onder de dreiging van ontslag van haar school, maar is duidelijk aan het uitkomen aan de kant van de Heere. Sukey spreekt zonder enige reserve haar gedachten uit; vandaar komt al haar ellende, maar ze keert vlug weer op de duidelijkste en schoonste manier, die ik ooit gezien heb. Ze heeft niet het voorrecht van het Woord gehad, anders zou ik zeggen, dat ze het geleerd heeft hoe kwaad en bitter het is om zo tegen God te zondigen. Zij heeft geen beschaving om zich uit beleefdheid in te houden, wat anderen kunnen, en daarom bezondigt zij zich en wordt zij door haar tong een prooi voor de list van de duivel, die het altijd op onze zwakke zijde gemunt heeft. Maar u zult uit mijn verslagen over deze mensen zien, dat ik hen niet allen naar mijn model kan vormen, noch een vorm kan maken volgens Gods Woord, dat past in het bijzondere geval van iedereen. Ik ben er zeer teder en ernstig toe gebracht, dat ik niet mag oordelen naar uitwendige verschijnselen.”

Een ander gesprek, dat Mr. Bourne met Sukey had, is zo verhaald: „Sukey zei, dat de Heere haar van haar afdwalende hart gesproken had en dat doorsneed haar totaal, want, zei ze, de gezegende Verlosser had haar veertig jaren in de wildernis van de wereld gevoed en u vertelde mij, dat deze tegenwoordige

tegenspoed was om mij te vernederen en mij te beproeven, dat Hij mocht weten wat er in mij hart was. Ach, hoe bracht dit mijn afwijkend en trotse hart naar beneden, hoe had ik mij van Hem afgewend. Ach, hoe voelde ik mij als de verlaten vrouw, over wie u Zondagmorgen sprak. Ik ben in mijn ziel bedroefd, als ik over de liefde van de Heere voor ons lees, een bijzonder volk, te denken dat ik zo traag kon zijn. Ik heb vanwege mijn zonden getreurd, maar de Heere kwam en nam mijn vrees en droefheid weg. (Ze vouwde haar handen samen.) Ik wil u er alles van vertellen. Het was zo'n onuitsprekelijke vreugde. Toen u met uw vinger wees en zei, hoe de mensen naar u wezen en zeiden: „daar gaat de afvallige!” Ik wist wat dat betekende. Er werd van alles van mij gezegd en hoe verblijdde het mij te denken, dat ik iemand gevonden had, die op hetzelfde pad van beproeving geweest was. Terwijl ik voor u bad had ik zo'n verheven gevoel van de nabijheid des Heeren alsof het wilde zeggen: „Dit is Mijn getrouwe dienaar, die dezelfde dingen spreekt, die gij in uw Bijbel leest”. O, hoe kostelijk dat te horen en hoe dankbaar ben ik voor zulke bezoeken.

O, welk een medelijden had ik met mijn arme burens, die willen leven zonder een vriend als ik in de Heere Jezus gevonden heb. Ik beklag die meisjes met haar zogenaamde zielszorg door met iemand te trouwen (verwijzend naar een huwelijk van dat soort dat een paar dagen tevoren plaats gevonden had), of ze God vrezen of niet. Ik was onwetend toen ik trouwde, maar nadat ik de Heere heb leren kennen weet niemand van het verdriet, dat ik had te moeten leven met iemand die er niets van verstond en er was altijd onenigheid totdat het God behaagde hem twee jaar

geleden te vernederen en hem aan zijn gevaarlijke staat te ontdekken. Nu weet niemand welk een steun we voor elkaar zijn ! Nu weet hij wat mijn verdriet betekende en kan hij ook in mijn vreugde delen, want sinds de Heere hem heeft geroepen kunnen we samen over onze beproevingen en vertroosting spreken en vaak praten we over de dingen die we hebben horen preken. Wat de een vergeet, herinnert de ander zich en we zijn vaak getroost met die eenheid van geest, waar we eerst niets van kenden. Als de mensen slechts ter harte wilden nemen de vreselijke plaag van een dodelijk gewicht waaraan zij voortdurend gebonden zijn, zouden zij ernstiger en voorzichtiger zijn, hoe zij in het huwelijk zouden treden.

O, wat ik in mijn tegenwoordige beproevingen zie ! Het laat mij zien, dat ik inderdaad in veel zwakheid en oneer zaai, maar soms voel ik, dat de Heere het tafereel aan het veranderen is en mijn arme lichaam in eer en goddelijke kracht zal verrijzen om voor eeuwig bij de Heere te zijn. Het breekt mijn hart te zien, dat mijn dierbare Verlosser in dit dorp onteerd wordt. Ach, hoe droevig zal de dag van afrekening zijn, waar zij nooit aan denken, maar die zeker zal komen."

„De arme mensen hier", schrijft Mr. Bourne op een andere plaats, „bevinden dat ik niet gekomen ben om te beuzelen, maar dat beide zij en ikzelf rekenschap moeten afleggen van het horen en spreken en ik vertrouw, dat onze gewetens levendig gehouden zullen worden doordat de Heere ons ontvankelijk maakt voor het gewicht van het gesproken woord. Mr. Oakley is soms de wanhoop nabij en zo nu en dan lijkt hij iets te ontvangen, waarop hij hopen mag. Hij herinnert zich nog „de kruimkes die er vallen van de tafel hunner heren" en hoopt er enige van te ontvangen; maar gisteravond en vanmorgen vroeg scheen hij alle hoop verloren te hebben, totdat hij tenslotte zei: „Ik zie de Zaligmaker aan het kruis Zijn bloed voor mij vergietend, ik zie het bloed voor mij gestort. Ik heb hoop. Gisteravond was ik in de hel, maar de Zaligmaker zegt mij, dat Zijn bloed genoegzaam is voor al mijn zonden". Mevr. Oakley zegt, dat hij nooit zo'n duidelijke hoop gehad had noch ooit in zo'n diepe wanhoop geweest was; maar zijn geest is kalm en er lijkt een grote verandering. Hij vertelde mij, dat hij een ziel had om gered te worden en voegde er toen aan toe: „voor eeuwig en eeuwig. O, meneer, om naar de hel te gaan is vreselijk !" Ik kon hem overreden om deze laatste paar dagen onze familie-lezingen bij te wonen. Wat dit allemaal te betekenen heeft zal de Heere ons op Zijn tijd openbaren." (Mevr. Oakley schreef later, dat de bediening van Mr. Bourne het middel

geweest was om een geestelijke zegen op de ziel van haar man over te brengen. De waarheden die hij hoorde schenen een sterk houvast te geven en later had hij het er vaak over.)

„In die tijd", schrijft hij later in zijn **Herinnering**, „had ik ook zorgen over mijn jongste zoon. Hij had mij vaak bedroefd door zijn lichtzinnige geest, die ik niet in bedwang kon houden; toch waakte ik gedurig over hem en vond veel zeer bijzondere tekenen van teerheid temidden van al zijn lichtzinnigheid, wat mij tot veel gebed leidde. Hij was nu ziek en wij begonnen aan zijn herstel te wanhopen. Ik was veel bezig de Heere voor hem te zoeken. Toen ik op een weg bij Stapleton in Shropshire wandelde, kwam tot mijn grote verrassing de Heere mij voor de eerste keer in mijn leven nader aangaande hem en Hij gaf veel zoete bemoedigingen om te hopen, dat Hij hem zou beschutten. Een paar nachten later, in de stilte van de nacht, was ik in gebed voor hem en de Heere hoorde mij en sprak: „Gelijk een vader zich ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de Heere over degenen, die Hem vrezen". Ik kon oprecht mij er bij de Heere op beroepen, dat ik Hem waarlijk vreesde en het medelijden uitgedrukt in bovenstaande tekst stelde zich voor mij in het licht, dat de Heere mijn zoon zou beschermen overeenkomstig mijn gebed. Ik kwam niet tot Hem, omdat mijn zoon beter dan anderen was, maar omdat hij mijn zoon was en ik zag op tot de Heere zowel om genade als om een zegen." (Deze jongen herstelde van zijn ziekte. Ongeveer op eenentwintig-jarige leeftijd verliet hij zijn thuis voor New York en daarna ging hij naar China. Mr. Bourne zei, dat zijn hart vaak vertroost werd in het vragen om een zegen voor hem en hij voelde een volle verzekering van het wakend oog en de tedere zorg des Heeren, of hijzelf hem ooit weer zou zien of niet.)

„Mijn onderwerp voor vandaag", schrijft hij tegen het einde van zijn verblijf, „was Heb. 12 : 1. Mijn hart werd er zeer door getroffen en ik vertelde de mensen, dat er geen afleggen van drukkende lasten en van zonden, die ons lichtelijk omringen en geen lopen van onze loopbaan met lijdzaamheid is dan alleen door het zien op Jezus en dat niets anders de handen kon sterken die neerhangen of de knieën kon doen buigen voor God. Vele geloofsbelijdenissen zijn uitgesproken, maar aan het einde ongezond gebleken, want zij die ze deden zagen op zichzelf en niet op Jezus en daarom wil Christus hun geloof niet erkennen, omdat hij niet de Auteur noch de Voleinder ervan is. Zie nauwkeurig hierop, want het is niet degene, die denkt, dat hij staat, die zal overwinnen, maar zoals Hart zegt: **Een gewonde ziel en niet een gezonde wordt een ware gelovige.**

BOEKBESPREKINGEN

Boeken van uitgeverij Van Stark - Texel

1. De tegenspeler van Bommen Berend, door T. Mateboer.

Dit is een heel mooi boek van 230 blz. Het is voorzien van illustraties, die de schrijver zelf gemaakt heeft. Dat heeft veel voor. Een schrijver kan beter dan een ander in woord en tekening weergeven wat hij in zijn gedachten heeft. Bij de illustraties behoren ook enkele situatieschetsen. Dat is van belang voor lezers, die in de omgeving van het noorden van ons land niet zo thuis zijn. En dat is toch wel nodig wanneer men dit boek wil lezen.

Het gaat namelijk vooral over de oorlog van 1672, met name hoe het noorden daaronder leed en standhield. De schrijver moet daar goed thuis zijn of hij heeft zich danig ingewerkt. We krijgen in elk geval een zodanig verslag van allerlei gebeurtenissen te Boertange en te Groningen en in allerlei andere plaatsen in de noordelijke provincies, dat we ons kunnen verplaatsen in die oorlogsdagen en zo kunnen meeleven. We kunnen er ons nog over verheugen, dat Groningen onder bevel van Rabenhaupt standhield en dat de vijand het beleg voor de stad moest opbreken. In het hele boek speelt Maarten Veenman een belangrijke rol. Vandaar de naam van het boek. Het boek maakt een positieve indruk. Het zal wel bij velen een goede ingang vinden. Het is onderhoudend en leerzaam.

Het boek kost gebonden f 16,50.

2. De grote hogepriester en Jezus als de grote profeet, door J.C. Philpot.

De volledige titel is: De grote Hogepriester over het huis Gods en Jezus als de grote Profeet over het volk Gods. Het zijn twee werkjes in één band. De rug van de band vermeldt alleen: De grote Hogepriester. Dat is dus onvolledig. We lezen in het begin van het boek nog een aantekening van de uitgever: Dit is een samenbundeling van twee zelfstandige uitgaven van R. van Mazijk te Rotterdam in 1926. Echter geheel opnieuw gezet en voorzien van een enigszins aangepaste spelling.

Op blz. 9 zegt de schrijver, dat sommigen van des Heeren huisgezin bijna onvatbaar schijnen voor geestelijke overdenkingen, ten minste tot enige uitgebreidheid. Dan gaat hij verder: Maar kunnen degenen, die alzo hun onbekwaamheid voelen om zelf over de dierbare Godswaarde te denken, niet enige hulp verschaft worden ? Kan de gezegende Geest de gedachten van anderen niet bezigen om hen te helpen, die uit verschillende oorzaken, de hunnen niet kunnen oefenen ? Gelijk bij de bediening des Woords de prediker het brood des levens breekt, waarvan het volk eet, die het wellicht voor zichzelf niet zouden kunnen breken, zo kan een schrijver over de dingen Gods de middelen van overdenking verschaffen voor hen, die zelf niet goed kunnen denken, door hen zijn gedachten

voor te stellen over de verborgenheden des koninkrijks. Dit proberen wij nu te doen in onze „Overdenkingen over de Ambtskentekenen des Heeren Jezus Christus". Wij hebben ze de Ambtsbedieningen van de Heere Jezus genoemd, en daarmee die bijzondere betrekkingen bedoeld, die Hij voor de Kerk van God uitoefent als Priester, Koning, Profeet, Hoofd, Man, enz. En omdat van deze Ambtsbedieningen die van Priester de belangrijkste is, en de grondslag legt voor al de anderen, zullen wij in de tegenwoordige reeks aanvangen door deze de eerste en uitstekendste plaats te geven. Philpot schrijft over:

1. de oorsprong en de aard van het Priesterschap in het algemeen,
2. het Priesterschap van de Heere Jezus, als volkomen al de eisen van dat ambt vervullende,
3. de betrekking welke dit heeft op de ervaring van een Christen.

Aan het begin van het 2e werkje, blz. 91, schrijft Philpot: Wij hebben nu Zijn Profetisch ambt te overwegen en hopen, met Gods hulp en zegen, aan te tonen, dat het, gelijk het door Hem volvoerd werd, een ambt is van bijzondere genade, en vol heilige zegen voor Zijn gelovig volk. De Heilige Geest leide onze gedachten, en besture onze pen in onze overdenkingen over de genade en heerlijkheid van Jezus als de Profeet Zijner gemeente, opdat Hij Zichzelf beminne, innig en dierbaar beide voor schrijver en lezer moge maken, en dat wij, bewaard voor alle dwaling en geleid in alle waarheid, Zijn grote en heerlijke naam mogen verhogen, terwijl wij aan Zijn voeten nederzitten, Zijn woord horende en tot Hem opziende om die hemelse onderwijzing, die zulk een gezegende hoofdtrek van Zijn profetisch ambt is, ons mede te delen. Bij het ontvouwen van dit onderwerp zullen wij, daar orde noodzakelijk tot verduidelijking is, trachten aan te tonen:

1. de wezenlijke hoedanigheid van het profetisch ambt,
2. de bijzondere eigenschappen van de gezegende Heere, om dat ambt uit te oefenen,
3. Zijn uitoefening daarvan op aarde,
4. Zijn tegenwoordige wijze om het in de hemel te volvoeren, en
5. de geestelijke vrucht welke dit heeft op de ervaring van Zijn gelovig volk.

We hebben hier dus niet te maken met preken, maar met overdenkingen. De naam en het werk van Philpot zijn onder ons bekend. We behoeven aan het bovenstaande geen bijzondere aanbeveling toe te voegen.

Het boek is voortreffelijk uitgegeven in een mooie groen band. Er zijn bij de correctie wel een aantal zetfouten over het hoofd gezien.

Het is een boek van 155 blz., dat f 14,95 kost.

Boek van uitgeverij Boekencentrum B.V., postbus 84176, 's-Gravenhage.

Trefwoord: Daders van het Woord, door Ds. A.A. Spijkerboer.

Aan de hand van een aantal uit de brief van Jacobus

gekozen woorden laat de schrijver zien dat Jacobus inderdaad hartstochtelijk pleit voor een christelijk leven, maar ook dat zijn geheel eigen geluid niet vals klinkt naast dat van Paulus: ook Jacobus is in de eerste plaats apostel van Jezus Christus. Zo lezen we op de achterzijde van de omslag.

In de zomer van 1977 gaf Ds. Spijkerboer voor de microfoon van de NCRV in de rubriek „Trefwoord" een korte toelichting op woorden uit de brief van Jakobus. De tekst van deze toespraakjes heeft hij hier en daar een beetje gewijzigd en klaar gemaakt voor publikatie in boekvorm.

Hij handelt over twijfel, vertrouwen, wijsheid, verzoeking, leven, toorn, dader, wet, vrijheid, godsdienst, aanzien des persoons, armoede, schuld, geloof, de werken, de tong, gerechtigheid en genade. De schrijver zegt veel goede dingen en uit dien hoofde kunnen we de lezing aanbevelen, als we tenminste met onderscheiding kunnen lezen. De schrijver zegt dingen, die naar onze stellige mening anders gezegd moeten worden. We noemen slechts één voorbeeld. Op blz. 55 lezen we: Ook Jakobus leeft van het voldongen vredesfeit, waarvoor God de mensen geplaatst heeft, en zijn bijzondere boodschap is, dat we daar met ons leven ernst mee moeten maken.

Het is een werkje van 61 blz. Het kost f 8,90.

B.

JOH. CALVIJNSCHOOL VEENENDAAL

uitgaande van de Vereniging tot het verstrekken van schoolonderwijs op ref. grondslag.

In verband met de benoeming van één der collega's aan de Van Lodenstein Scholengemeenschap wordt gevraagd per 1 jan. '80 of z.s.m. daarna (eventueel per 1-8-'81) een

ONDERWIJZER (ES)

Enige ervaring wordt op prijs gesteld. Sollicitanten dienen de reformatorische beginselen in leer en leven van harte te onderschrijven.

De school gaat uit van de Chr. Geref. Pniëlkerk en de Geref. Gem. (syn.) te Veenendaal en wordt ook bezocht door kinderen uit gezinnen, behorend tot de Herv. Geref., Geref. Gem. in Ned. en Oud-Geref. Gem.

Ook zij die ambitie hebben voor een tijdelijke betrekking gelieven te solliciteren.

Inlichtingen bij: J.v.d. Brink (h.d.s.), tel. 08385 - 21069 (huis) of 10680 (school).

Sollicitaties z.s.m. aan de secr.: A. Polder, Regentesselaan 58, 3905 GX Veenendaal.

1940

1980

Die de HEERE verwachten,
zullen de kracht vernieuwen.

Heden, 16 oktober 1980 is het 40 jaar geleden
dat onze geliefde ouders en grootouders

H. van Leeuwen, v.d.m.
en
M. van Leeuwen - van Rookhuizen

in het huwelijk traden, hetwelk wij met hen in
dankbaarheid herdenken.
Wij wensen hen toe, dat de God van Jacob hen
bij de voortduur tot een Toevlucht en een
Hoog Vertrek moge zijn.

Tevens zal het D.V. 27 oktober a.s. 40 jaar
geleden zijn, dat vader in het ambt van Dienaar
des Woords bevestigd werd door zijn onver-
getelijke oud-leermeester wijlen Prof. L.H. van
der Meiden.
Vader hoopt een herdenkingspredikatie te
houden D.V. zaterdagmiddag 1 november a.s.
in het kerkgebouw van de Gereformeerde kerk
aan de Vrijheidsstraat te Elburg, aanvang drie
uur, waarna er gelegenheid tot felicitatie zal
zijn.

Hun dankbare kinderen en kleinkinderen,

Sliedrecht:
W. van Leeuwen
G.M. van Leeuwen - Takkebos
Harry, Frits, Marianne, Lydia, Carel.

Zwijndrecht:
J.A. van Leeuwen
P. van Leeuwen - de Romph
Harry, Jan en Hans, Joke, Maarten.

Dordrecht:
B. van der Heiden
L.C. van der Heiden - van Leeuwen
Hendrik Jan, Annemarie.

Bodegraven:
H. van Leeuwen
J.A.B. van Leeuwen - Peters
Jan, Matthijs, André, Annelies, Roland.

Culemborg:
Joh. van Leeuwen
A.M. van Leeuwen - van der Lee
Erik, Els, Jan.

Urk:
P. van Leeuwen
J. van Leeuwen - Schenk
Harry, Teun.

Elburg:
G.J. van Leeuwen
A.P. van Leeuwen - van den Noort
Marita, Tanneke.

Driebergen:
C. van Leeuwen

Horstlaan 55
3971 LB Driebergen.

PLAATST UW FAMILIE- BERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Uw adres voor al Uw theologische boeken, goede
jeugdboeken, romans, studieboeken enz.

Boekhandel Noordermeer

Anjelierenstraat 43, Rijsburg, tel. 01718-23063
bgg 22737.

Filiaal:

Bosplein 2, Katwijk aan Zee, tel. 01718-14410.

Voor schriftelijke bestellingen: Antwoordnum-
mer 19, 2220 WD Rijsburg (zonder postzegel)

Voor bijbels, boeken en muziek is LINDENBERG uniek!

Grote voorraad
Snelle levering
Ook van de allernieuwste
uitgaven.

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4 - 14,
3061 CS Rotterdam.
Postbus 4209,
3006 AE Rotterdam.
Tel. 010 - 111607.

Bent u te moe of heel verslagen,
En snakt u naar verzorgde
dagen,
Voelt u zich eenzaam en ver-
laten,
Of zoekt u and'ren om mee te
praten,

Bel dan eens naar:

„Repos Ailleurs”

Geen radio of TV gezeur,
De sfeer is huis'lijk, 't eten goed,
Wat hulp kan ook, wanneer het
moet,
Dieet is ook al geen bezwaar.
Dus belt u naar: 03438-12466,
Driebergen.

Voor al Uw

- ★ BOEKEN
- ★ BIJBELS en
- ★ PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

b.g.g 05277 - 2462 Urk.

KINDEROGEN

TRANEN DROGEN

Door Uw hulp: Voedsel, kleding en onder-
wijs. Voor kinderen in Nicaragua, Guatemala,
India, Haiti en andere landen.
U kunt zo'n kind financieel adopteren voor
f 35,- per maand.
Opgeven bij: J. Slot, Rembrandtlaan 10,
Doorn. Tel. 03430-4103

TERUG NAAR DE NATUUR

à f 12,50

(verzendkosten
inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk wel-
ke soort U wenst.

NIEUW!!!

De soorten vermagering,
zenuwen en' vochtafdrij-
vend, nu ook in tabletvorm
Maandkuur f 15,-

Drogisterij SIKKING

Barveoestraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312882
Giro 190609

Alle soorten zijn verpakt
in kuren voor een maand

Het adres voor
al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

HOTEL

DREYEROORD - OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw
zich „uit” - en mijnheer
zich „thuis” voelt.

UW BOEKEN LANGER HEEL, IN EEN KAST VAN WOONVOORDEEL

DE BOEKENKASTSPECIALIST levert direkt van fabriek met hoge korting.

UNIEKE AANBIEDING, eiken boekenkasten met massief front, zie afb. 190 cm. hoog,
100 cm breed, 38 cm diep, f 595,-.
Winkelprijs minimaal f 795,-.
Plankdiepte plm. 30 cm. Afstand tussen planken plm. 30 cm, onderin plm. 40 cm.

Open uitvoering, dus zonder deuren f 495,- Kleur midden eiken E50.

Levertijd 4-6 weken.

Ook leverbaar in 87 cm breed, 190 cm hoog en 145 cm hoog.

Deze prijzen zijn alleen mogelijk door rechtstreekse levering (zonder showroom)

- ★ keurige presentatie
- ★ fraaie vormgeving
- ★ massief eiken front
- ★ degelijke afwerking
- ★ ook voor zware boeken
- ★ puur vakmanschap
- ★ fabrieksprijzen
- ★ levering kontant

Bijdrage vervoerskosten door heel Nederland f 25,- p. kast.

Maak gebruik van onderstaande bon in open envelop zonder postzegel op te sturen
aan:

WOONVOORDEEL bv,
antwoordnummer 5, 8070 WK Elburg. Tel. (05250) 21 62.

Mocht de kast om welke reden dan ook niet aan uw verwachtingen voldoen en u bericht
ons binnen een week na aflevering, dan wordt hij teruggehaald en u ontvangt uw geld
terug.

Naam:

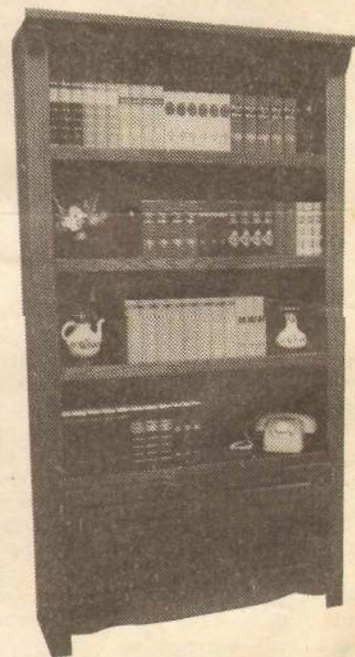
Adres:

Woonplaats:

Telef.nr.:

s.v.p. hokje aankruisen welke kast u wenst,

levering uitsluitend kontant.

- aantal ☐ boekenkast(en) gesl. 100 cm br. f 595,-
☐ boekenkast(en) open 100 cm br. f 495,-
☐ boekenkast(en) gesl. 87 cm. br. f 540,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br. f 450,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br.
145 cm hoog f 365,-

Voor een fijne vakantie in eigen sfeer VAKANTIECENTRUM „DE VERRASSING” TEXEL

Volle pension voor gezinnen, jongeren en
ouderen.

Bungalows en sta-caravans.

Postbus 302, 1794 ZG Oosterend-Texel.
Tel. 02223 - 661 of 391.